

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Teze diplomové práce

Insolvenční řízení a analýza úpadku společnosti

Vypracoval: Bc. Jakub Vondra

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jitka Mráčková, CSc.

© 2015 ČZU v Praze 6

Souhrn

Diplomová práce se zabývá vybranými problémy insolvenčního řízení ve vztahu ke společnosti s ručením omezeným a analýzou právní úpravy společnosti s ručením omezeným podle obchodního zákoníku a zákona o obchodních korporacích, ve vazbě na možný úpadek společnosti. V zákoně o obchodních korporacích prošla právní úprava společnosti s ručením omezeným řadou změn, ze kterých byla pro účely diplomové práce vybrána zejména problematika vkladu a základního kapitálu. V diplomové práci je posouzeno, zda se snížení hodnoty vkladu na 1,- Kč projeví na způsobilosti společnosti dostát svým závazkům. Při řešení úpadku a při likvidaci společnosti s ručením omezeným je možné se setkat s trestnou činností, která je páchána jednateli takovéto společnosti. Zmíněná úpadková trestná činnost je též v práci analyzována. V těchto souvislostech je proveden rozbor právní úpravy úpadkových trestných činů, které jsou aplikovány na praktickém příkladu konkrétní společnosti s ručením omezeným, jež se dostala do insolvenčního řízení, a jejíž jednatel byl odsouzen za úpadkovou trestnou činnost.

Klíčová slova

Insolvenční řízení, úpadek, insolvenční návrh, konkurs, základní kapitál, společnost s ručením omezeným, dlužník, věřitel, závazek, pohledávka, jednatel, trestný čin

Cíl práce a metodika

Cílem teoretické části je zpracování analýzy právní úpravy insolvenčního řízení v zákoně č. 182/2006 Sb. insolvenční zákon ve znění pozdějších předpisů.

Dalším cílem je srovnání vybraných problémů právní úpravy společnosti s ručením omezeným podle zákona č. 513/1991 Sb. obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích ve vazbě na možný úpadek konkrétní společnosti, a učinění závěru z poznatků, které tímto srovnáním vyplynou.

Dalším vymezeným cílem je zhodnocení funkce základního kapitálu společnosti s ručením omezeným z pohledu zákona č. 513/1991 Sb. obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích.

Cílem teoretické části je rovněž posouzení způsobilosti společnosti s ručením omezeným dostát svým závazkům, pokud je stanovena minimální výše počátečního vkladu 1,- Kč při založení takovéto společnosti.

Byla stanovena hypotéza, že v České republice bude v roce 2014 nejvíce založených společností s ručením omezeným. Cílem je tuto hypotézu potvrdit nebo vyvrátit.

Byla stanovena hypotéza, že s možností vybrat základní kapitál společnosti s ručením omezeným a použít ho pro svoji vlastní potřebu, se zvýší počet úpadkových trestných činů. Cílem práce je tuto hypotézu potvrdit nebo vyvrátit.

Dalším cílem je podání návrhů de lege ferenda.

Cílem praktické části je stanovena právní kvalifikace a interpretace trestných činů, spáchaných jednatelem konkrétní společnosti.

Při zpracování analýzy právní úpravy insolvenčního řízení v zákoně č. 182/2006 Sb. insolvenční zákon a detailního rozboru právní úpravy společnosti s ručením omezeným v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník a zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, je užitá analytická metoda.

Při porovnávání právních úprav stanovených v cílech práce bylo využito komparativní metody a metody kasuistického výkladu práva.

Srovnávací metodou byly nalezeny zásadní rozdíly v právní úpravě společnosti s ručením omezeným podle zákona č. 513/1991 Sb. obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích, ve vazbě na možný úpadek konkrétní společnosti.

Dále byla využita metoda statistického zpracování dat, a to za účelem zjištění, zda se s možností vybrat základní kapitál společnosti s ručením omezeným a použít ho pro svoji vlastní potřebu zvýší počet úpadkových trestných činů.

Následně byla provedena sumarizace informací pomocí metody interpretace dat s cílem dát stanoveným výsledkům význam.

V praktické části byla využita metoda případové studie k analýze konkrétní společnosti s ručením omezeným, která se dostala do insolvence.

Úvod

V roce 2014 nastala účinnost zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, který přinesl spoustu změn v právní úpravě společnosti s ručením omezeným. Komparace právní úpravy zákona o obchodních korporacích a zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku je dle mého názoru zajímavá a aktuální, proto postihuji ty nejdůležitější změny, týkající se společnosti s ručením omezeným ve vazbě na její úpadek.

Úpadek společnosti je teoreticky rozebrán v podkapitole Analýza insolvenčního řízení, kde jsou rovněž stanoveny závěry, plynoucí ze zpracované analýzy.

Nejpodstatnější změnou, kterou přinesl zákon o obchodních korporacích, je dle mého názoru stanovení minimální výše vkladu na 1,- Kč při založení společnosti s ručením

omezeným, proto se v práci hlouběji zaměřuji na právní důsledky snížení základního kapitálu, zejména na schopnost společnosti s ručením omezeným dostát svým závazkům, a dále na možnost oslabení pozice věřitelů v insolvenčním řízení, která dle nové právní úpravy může vzniknout. V návaznosti na to podávám návrhy de lege ferenda.

Praktická část práce se zabývá konkrétní společností s ručením omezeným, kterou jsem jako komisař služby kriminální policie a vyšetřování prověřoval, a jejíhož jednatele jsem obvinil ze spáchání úpadkových trestných činů. Tato společnost je dále analyzována a je zjištěno, kdy a z jakého důvodu se společnost dostala do insolvenčního řízení.

Výsledky a konkrétní návrhy

Na základě právní analýzy předmětných právních úprav, komparací obchodního zákoníku a zákona o obchodních korporacích a s využitím vlastních praktických zkušeností jsem dospěl k následujícím zjištěním a návrhům. Výraznou změnou, kterou jsem navrhl, je opětovné zavedení povinnosti tvořit rezervní fond, jehož výše se bude odvíjet od výše základního kapitálu, který bude vložen do společnosti. Uvedené lze srovnat například s poskytnutím úvěru. Když osoba zažádá o úvěr a tento je jí poskytnut, tak obdrží příkladně částku 300.000,- Kč, ale její povinností je tuto částku do stanovené doby vrátit zpět. Podobný systém navrhuji se společností s ručením omezeným. Pokud jednatel nemá, nebo nechce vložit peněžní prostředky do společnosti, tak má možnost založit ji za vklad 1,- Kč, ale jeho povinností by mělo být do 1 roku vytvořit rezervní fond ve výši 1.000.000,- Kč. Čím více prostředků vloží do základního kapitálu, tím nižší rezervní fond musí do 1 roku vytvořit. K tomuto jsem navrhl tabulku, podle které bude určována výše rezervního fondu, který musí společnost vytvořit do jednoho roku. Pokud zůstane možnost založit společnost s ručením omezeným za minimální vklad 1,- Kč a nebude povinností vytvářet rezervní fond, tak společnost s ručením omezeným nebude schopna dostát svým závazkům. Základní kapitál by měl sloužit na chod a na rozvoj společnosti. Pokud se společnost dostane do insolvence a bude prohlášen konkurz, tak jakou majetkovou podstatu může mít společnost, která byla založena za minimální vklad, nemá rezervní fond a její chod je financován úvěrem? Pokud jednatel nemá peněžní prostředky, tak bankovní úvěr nedostane, což ho povede k tomu, aby zažádal o pomoc nebankovní instituce, kde úvěr dostane mnohokrát draž. Zákon o obchodních korporacích takto umožňuje jednoduchý vstup do podnikání, ale je důležité se zamyslet nad tím, kam to může vést.

Dále jsem v diplomové práci navrhl de lege ferenda, aby k ustanovení, upravujícímu rozhodování per rollam, bylo zákonem doplněno, aby s rozhodováním per rollam museli

souhlasit všichni členové statutárního orgánu, nikoliv jejich většina, neboť toto ustanovení je v současné době možné zneužít nečestnými jednáními. I když společník s rozhodováním per rollam nesouhlasí, ale přesto bude rozhodování per rollam odsouhlaseno, tak ještě není vyloučeno, že nepřijde hlasovat. Může totiž nastat situace, kdy se členové statutárního orgánu mezi sebou domluví, že budou rozhodovat per rollam a záměrně doručí ostatním společníkům návrh, že bude hlasováno per rollam v době, kdy si nemohou převzít poštu, např. z důvodu zahraniční cesty. Když bude ve společnosti kupříkladu celkem 8 společníků a třem z nich nebude návrh doručen, nebudou tedy mít povědomí o hlasování a má se za to, že s rozhodováním per rollam nesouhlasí. Ostatních 5 společníků odsouhlasí, že bude rozhodováno formou per rollam, rozhodování se bude tudíž účastnit pouze 5 společníků, a z těchto pěti společníků budou 3 pro schválení rozhodnutí, a i v případě, že si to ostatní 2 společníci rozmyslí a budou proti, bude odsouhlaseno rozhodnutí většinou z přítomných členů. Tím vznikne situace, kdy bude schváleno rozhodnutí třemi hlasy z celkových osmi. Z toho důvodu jsem navrhl, aby byla zákonem stanovena povinnost, aby s přijetím rozhodování per rollam museli souhlasit všichni společníci a ne většina všech společníků. Tedy i hlasování per rollam je jednou z možností, kterou zákon o obchodních korporacích umožňuje jednáním nečestné jednání.

Dalším návrhem de lege ferenda je opětovné zavedení zákazu řetězení. Podle zákona o obchodních korporacích je umožněno, aby měla společnost s ručením omezeným libovolné množství společníků, a aby jedna osoba mohla být jediným společníkem nebo zakladatelem libovolného množství společností s ručením omezeným. Rovněž je současnou právní úpravou umožněno, aby sama společnost s ručením omezeným byla jediným společníkem nebo zakladatelem jiné společnosti s ručením omezeným. Tato nová právní úprava se mi nelíbí z pohledu vyšetřovatele hospodářských trestných činů, neboť zákon o obchodních korporacích tímto umožňuje zastírání trestné činnosti. Z praxe je mi známo, že řetězení společností umožňuje pachatelům trestné činnosti zakrývat trestnou činnost chaotickým prolínáním stejných osob v různých společnostech. Pachatelům v současné době nic nebrání tomu, aby založili například 50 společností s ručením omezeným a všechny je mezi sebou propojili. Z toho důvodu jsem navrhl de lege ferenda, aby byl případnou novelou zákona o obchodních korporacích opět zaveden zákaz řetězení, v tom znění, jak to stanovoval obchodní zákoník, tedy aby společnost s ručením omezeným s jediným společníkem nemohla být jediným zakladatelem nebo jediným společníkem jiné společnosti s ručením omezeným, a aby jedna fyzická osoba mohla být jediným společníkem nejvýše tří společností s ručením omezeným. Výjimku bych udělil pouze holdingovým společnostem, u kterých je prokázáno,

že je pro ně ekonomicky možné a výhodné vytvořit další dceřinou společnost, aby nebylo zamezováno jejich podnikatelskému rozvoji. Z praktických zkušeností jsem dále zjistil, že je možné se setkat s tím, že se dvě společnosti vlastní mezi sebou navzájem stoprocentním podílem. Při následném prověřování trestné činnosti si jednatelé protičeří a celkově se zdržuje trestní řízení. Navrhuji, když bude toto zjištěno, aby byli zástupci společností vyzváni k nápravě, a pokud to neučiní, aby byly obě společnosti zrušeny.

Literatura

1. ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 637 s. ISBN 978-80-7478-735-5.
2. KOZÁK, Jan, Petr BUDÍN, Alexandr DADAM a Lukáš PACHL. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení : komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013, xxiii, 1246 s. ISBN 80-735-7243-5.
3. MARŠÍKOVÁ, Jolana et al. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, ve znění zákonů č. 69/2011 Sb. a č. 73/2011 Sb.* Praha: Leges, 2011, 793 s. Glosátor. ISBN 978-808-7212-752.
4. ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2010, 2 sv. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3.
5. ŠTENGLOVÁ, Ivana, Bohumil HAVEL, Filip CILEČEK, Petr KUHN a Petr ŠUK. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3.
6. ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA, Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, xxii, 1375 p. ISBN 80-740-0055-9.
7. Zákon č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.
8. Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů.
9. Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).
10. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
11. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
12. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.